

Dlaczego warto czytać dzieciom książki? Wpływ baśni i bajki na rozwój osobowości dziecka

Czasy, w których przyszło nam żyć, to czas rozwiniętej daleko nauki i techniki, czas komputerów i rzeczywistości wirtualnej. Coraz częstszą formą spędzania wolnego czasu przez dziecko jest walka z poruszającym się zwinnie po ekranie komputera wojownikiem. Większość z nas uważa, że podczas takiej zabawy dziecko rozwija swoją wyobraźnię, ćwiczy refleks, doskonali sprawność manualną, koordynację wzrokowo – ruchową itp. Zapominamy jednak o agresji występującej w tych grach, pozycji siedzącej dziecka podczas wpatrywania się w komputer przez długi czas, czy wreszcie o niepokojącym coraz bardziej uzależnieniu od komputera. Rozważając wszystkie za i przeciw trzeba stwierdzić, że z całą pewnością komputer jest częścią naszej rzeczywistości i nie da się uniknąć kontaktu dziecka z nim. Nie może być on jedyną formą wprowadzania dziecka w świat fantazji. Nic bowiem nie zastąpi cudownego wynalazku przeszłych pokoleń, jakim jest bajka i baśń.

Baśń to utwór, który od wieków nie traci na popularności. Niezależnie od epoki, prądu literackiego, czy mody bywa ona wciąż czytana i opowiadana. Jest jednym z tych gatunków prozy ustnej, z którym zetknął się chyba każdy człowiek w dzieciństwie. Bajka i baśń pojawiły się w zamierzchłej przeszłości. Bajka jest to krótka opowiadka pisana wierszem lub prozą, której bohaterami są zwierzęta, ludzie, rzadziej rośliny lub przedmioty. Natomiast baśnie wyróżnia przede wszystkim jednoznaczność postaw bohaterów, na ogół szczęśliwe zakończenie akcji oraz nieokreślony czas i miejsce wydarzeń. Tłem akcji w baśniach jest bogata, a przy tym często tajemnicza przyroda.

W baśniach i bajkach pewne zjawiska przyrodnicze wydatnie pomagają i wręcz opiekują się człowiekiem. Siły natury posiadają czarodziejską moc. Treść baśni wzmacnia przekonanie i wiarę w dobroć i sprawiedliwość, a w ten sposób czyni je lepszym i bogatym wewnątrz. Krainy baśni są bogato wypełnione postaciami zwierzęcymi, roślinnymi, a także przedmiotami posiadającymi ludzkie cechy i ludzkie możliwości. W fabule baśni w wielu różnorodnych wątkach przeplatają: szczęście, nieszczęście, dobro i zło. Zwierzę w baśni jakże często jest nosicielem tajemnicy, doradcą bohatera, przyjacielem. Może nawet przemówić do człowieka. Baśń w wychowaniu dziecka odgrywa wielką rolę, jest stałym towarzyszem jego codziennych poczynań, wzbogaca proces wychowania i ułatwia realizację wielu zagadnień tak ważnych dla radosnego, harmonijnego rozwoju dziecka. Baśń pomaga ukazywać dziecku prawdy moralne i egzystencjonalne, z którymi nawet człowiek dorosły się boryka. Dzięki oddziaływaniu baśni można przekonać dziecko, iż źródło dobra i zła tkwi często w naszej własnej naturze. Agresja, złość, lęk, egoizm, zazdrość, miłość – tę kategorię emocji i uczuć wyzwała człowiek. Dziecko często szukając analogii

przenosi zachowanie poszczególnych postaci fantastycznych do własnych zachowań.

Baśń w sposób subtelny i w zasadzie niepowtarzalny budzi i rozwija miłość do przyrody. Poznanie wybranych baśni i bajek, zwłaszcza własnego kraju rozszerza orientację w tradycjach i obyczajach narodu. Tym samym w szczególny sposób pogłębia poczucie więzi z regionem, krajem. Uczy chronić i szanować przyrodę i kulturę lokalną. Słuchając baśni dziecko identyfikuje się z jej postaciami, a przede wszystkim z postacią głównego bohatera. Zwraca się uwagę, że to właśnie w postaci bohatera ulokowane zostaje własne „ja” dziecka. Identyfikacja z postacią głównego bohatera sprawia, że dziecko słuchając baśni, angażuje się silnie uczuciowo we wszystkie zdarzenia i perypetie, jakie on przeżywa i wchodzi w świat literackiej fikcji przeżywając wzruszenia odpowiednie do zdarzeń zachodzących w tym świecie. W losach i przeżyciach baśniowych bohaterów dziecko dostrzega ujawnienie tych własnych uczuć i dążeń o charakterze konfliktowym. Literatura baśniowa dostarcza także dziecku pewnych psychologicznych schematów przebiegu życia ludzkiego, zwłaszcza w tych jego okresach, które kończą się ogólnym stwierdzeniem, że w dalszym ciągu bohaterowie „żyli długo i szczęśliwie”. Zanim to jednak nastąpiło zachodziły w ich życiu różnorodne perypetie charakterystyczne dla życia ludzkiego w tych fazach, które dziecko ma jeszcze daleko przed sobą. Dzieci mogą więc także czerpać wzory porządkujące im według pewnych schematów wyobrażenia o własnej przyszłości i tworzyć w oparciu o te schematy scenariusze własnego życia. Sprawia to, że dziecko – identyfikując się z postaciami baśniowych bohaterów – rozszerza ogromnie granice własnego świata wewnętrznego, wychodzi poza własny egocentryzm, zdobywa poczucie wspólnoty ze światem przyrody.

Polecana książka dla rodziców:

„Bajka, to magiczne lustro pozwalające dziecku inaczej spojrzeć na to, co wdaje się trudne i nie do pokonania” (M. Molicka „Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii”).